

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **I. B.**, státní příslušnost Alžírská demokratická a lidová republika, zastoupený Mgr. Jindřichem Lechovským, advokátem se sídlem Praha 1, Dušní 907/10, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 5. 2016, č. j. 61 Az 10/2016 – 21,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 5. 2016, č. j. 61 Az 10/2016 – 21, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím ze dne 14. 3. 2016, č. j. OAM-263/DS-PR-ZA15-2016, žalovaný rozhodl, že žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany je ve vztahu k České republice nepřípustná podle § 10a písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), řízení o udělení mezinárodní ochrany se zastavuje podle § 25 písm. i) téhož zákona a státem příslušným k posouzení podané žádosti podle čl. 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepracované znění); (dále jen „nařízení Dublin III“), je Maďarsko. Proti tomuto rozhodnutí brojil žalobce žalobou; rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 5. 2016, č. j. 61 Az 10/2016 – 21, byla žaloba zamítnuta.

[2] V napadeném rozsudku krajský soud nejprve zdůraznil, že zásadní a v podstatě jedinou žalobní námitkou byl poukaz žalobce na současný stav azylových řízení v Maďarsku, jakožto státu příslušného k posouzení žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany podle čl. 3 nařízení Dublin III. Ačkoliv krajský soud akceptoval, že dostupná zpravodajství svědčí o aktuálních problémech v oblasti azylového řízení v Maďarsku, které byly vyvolány vysokým náporem uprchlíků v nedávné době, dle jeho názoru nejde o stav, který by oprávněně vedl k posuzování Maďarska jako země dopouštějící se takového porušování základních principů a zásad azylového práva, aby nemohla být posuzována za tzv. „bezpečnou zemi"; naopak jde o zemi, která je členem Evropské unie a dodržuje základní lidská práva a svobody. Dle krajského soudu není proto důvod pro postup dle čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III. Krajský soud tedy aproboval způsob, jakým žalovaný posoudil otázku, zda v případě Maďarska existují závažné důvody se domnívat, že zde dochází k systémovým nedostatkům v průběhu řízení o mezinárodní ochraně, pokud jde o podmínky přijetí žadatelů o mezinárodní ochranu. V tomto směru, ve shodě se žalovaným, je krajský soud rovněž toho názoru, že žalobci v Maďarsku nehrozí nelidské či ponižující zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie. Nadto krajský soud podotkl, že přes shora uváděné nedostatky azylových řízení v Maďarsku, na úrovni Evropské unie nebylo vydáno žádné závazné rozhodnutí pro členské státy Evropské unie či *„Rady Evropy"*, které by jednoznačně deklarovalo systematické nedostatky řízení ve věci mezinárodní ochrany a přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu v Maďarsku, jež by dosahovaly dokonce rizika nelidského či ponižujícího zacházení. Maďarsko je stále považováno členskými státy Evropské unie za bezpečnou zemi. Závěrem krajský soud označil za nedůvodnou žalobní námitku, že za bezpečnou zemi původu není možno považovat Srbsko, neboť dle obsahu správního spisu nebyl zjištěn jediný důvod, proč by měla být žádost žalobce o mezinárodní ochranu posuzována v této zemi.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel") napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, v níž uplatňuje důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.").

[4] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že Maďarsko není schopné zabezpečit řádný průběh jeho azylového řízení. Krajský soud totiž nesprávně vyšel z implicitního předpokladu, že Maďarsko je zemí dodržující lidská práva a svobody, což odůvodnil jen tím, že jde o členskou zemi Evropské unie a na úrovni Evropské unie nebo Rady Evropy nebylo vydáno žádné závazné stanovisko, které by jednoznačně deklarovalo systémové nedostatky řízení ve věci mezinárodní ochrany. Tento závěr však stěžovatel nepovažuje za dostatečný. Pokud by totiž měly členské státy vyčkávat vydání závazného stanoviska, nebylo by vůbec možné reagovat na aktuální situaci a dostát tak ochraně základních práv cizinců, kteří mají být vraceni do země, v níž existuje podezření na zásadní nedostatky v azylovém řízení. Pokud stěžovatel poukázal na konkrétní problematická místa maďarské právní úpravy, je dle stěžovatele povinností soudu tyto výtky vypořádat a řádně tak odpovědět na předložené námitky vůči procesu předání do Maďarska, které může zásadním způsobem ohrozit možnost stěžovatele domoci se mezinárodní ochrany. V dalším stěžovatel opětovně poukazuje na konkrétní problémy maďarské právní úpravy,

která dle jeho názoru především fakticky neumožňuje meritorní přezkoumání žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu, který do Maďarska přicestoval ze Srbska (což je i případ stěžovatele). Zde stěžovatel upozorňuje, že v těchto případech je užíván institut zastavení řízení o azylové žádosti odůvodněný tím, že žadatelé měli o mezinárodní ochranu požádat v Srbsku, které je Maďarskem považováno (bez dostatečných důvodů) za bezpečnou třetí zemi. Závažnými nedostatky trpí i samotné azylové řízení, i jeho následný soudní přezkum, a to zejména s ohledem na extrémně krátké lhůty stanovené maďarskou právní úpravou pro vydání správního i soudního rozhodnutí a podání žaloby; soudní přezkum je pak postaven na čistě kasačním principu a proti soudnímu rozhodnutí nejsou připuštěny opravné prostředky. Azylová rozhodnutí jsou pak navíc v praxi (i přes existenci extrémně přísné úpravy) maďarskými soudy v naprosté převaze rušena. Maďarská právní úprava nadto fakticky vylučuje věcné projednání azylové žádosti osob, které území Maďarska opustily. Ačkoliv tedy stěžovatel poukázal na problematické body maďarské právní úpravy, která ve svém důsledku činí získání mezinárodní ochrany pro žadatele vstupující do Maďarska ze Srbska zcela nemožným, krajský soud se spokojil s nepřijatelně strohým odkazem na to, že neexistují závazná stanoviska, která by jasně deklarovala nepřijatelnost předání žadatelů o azyl do Maďarska. Z uvedených důvodů proto dle stěžovatele napadený rozsudek trpí vadou nepřezkoumatelnosti.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se otázkou úrovně maďarského azylového řízení zabýval. Vycházel z toho, že v souladu s nařízením Dublin III je Maďarská republika povinna objektivně, nestranně a v souladu se základními zárukami a zásadami azylového práva posoudit žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný rovněž opakovaně upozorňuje, že nebylo vydáno žádné závazné rozhodnutí pro členské státy Evropské unie nebo Rady Evropy, které by jednoznačně deklarovalo systematické nedostatky tamních řízení ve věcech mezinárodní ochrany, dosahující dokonce rizika nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu Listiny základních práv Evropské unie. Maďarsko: (1) je členem Evropské unie, kde státní moc dodržuje právní předpisy a lidská práva a je schopna zajistit dodržování lidských práv a právních předpisů i ze strany nestátních subjektů, (2) ratifikovalo a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, umožňuje činnost právnickým osobám, které dohlížejí nad dodržováním těchto práv, a (3) je rovněž považováno za bezpečnou zemi původu. Dle přesvědčení žalovaného stěžovateli v Maďarsku nehrozí nelidské či ponižující zacházení ve vztahu k vedení řízení ve věci mezinárodní ochrany a zajištění podmínek přijetí žadatelů o mezinárodní ochranu. Zároveň žalovaný, vzhledem k okolnostem stěžovatelova případu, namítá, že nebyl zjištěn jediný důvod, proč by měl být stěžovatel z Maďarska přemístěn do Srbska, tedy do země, kterou stěžovatel nepovažuje za bezpečnou zemí. Žalovaný uzavírá, že v rámci azylového ani následného soudního řízení, nedošlo k porušení zákona o azylu, nařízení Dublin III ani k vadám řízení, a proto navrhuje, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

[6] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud, ve smyslu § 104a s. ř. s., zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[7] Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat primárně v případech, kdy předestřená právní otázka nebyla zdejším soudem dosud judikována, je-li určitá právní otázka judikaturou řešena rozporně, či je-li třeba ve výjimečných případech změnit dosavadní výklad určité otázky, tedy provést judikaturní odklon; přijatelnost kasační stížnosti však může být dána i v případě, bylo-li by v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.*

[8] Stěžovatel v dané věci namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku pro nedostatek důvodů, pokud jde o vypořádání žalobních námitek poukazujících na aktuální maďarskou praxi azylových řízení, v důsledku níž by žádost stěžovatele o mezinárodní ochranu nemusela být posouzena objektivně, respektive věcně posouzena vůbec. Stěžovatel tedy namítá taková zásadní pochybení krajského soudu, která by mohla mít dopad do jeho hmotněprávního postavení a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[9] Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[10] Kasační stížnost je důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud i s přihlédnutím ke své dřívější judikatuře konstatuje, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný, jak uvážil o skutečnostech pro věc podstatných, respektive jakým způsobem rozhodné skutečnosti posoudil (srov. například rozsudek ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75; všechna citovaná rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Těmto požadavkům však krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku nedostál.

[12] Jak bylo již výše konstatováno, stěžovatel v žalobě namítl řadu argumentů podporujících závěr o nepřípustnosti jeho předání do Maďarska, jakožto státu příslušného k posouzení jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany dle čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III. Poukázal přitom výslovně na nepřiměřenou přísnost a přetíženost maďarského azylového systému, snižující standard azylového řízení, dále na (takřka automatickou) praxi vydávání žadatelů o mezinárodní ochranu zpět do Srbska (z důvodu odmítnutí žádostí pro nepřípustnost ve zkráceném řízení), a to bez účinné soudní ochrany (extrémně krátká lhůta pro podání žaloby, nemožnost uvádět nové skutečnosti v řízení o žalobě, nepřípustnost opravných prostředků). Dle jeho názoru tak pro tyto deficity mělo být při

určení státu příslušného k posouzení jeho žádosti o mezinárodní ochranu postupováno dle čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III.

[13] Krajský soud k těmto žalobním námitkám pouze obecně konstatoval, že pro stěžovatelem navrhovaný postup není důvod, neboť Maďarsko je členem Evropské unie, respektujícím dodržování základních lidských práv a svobod, členskými státy je považováno za bezpečnou zemi, a nebylo ani vydáno žádné závazné rozhodnutí pro členské státy Evropské unie či Rady Evropy, které by jednoznačně deklarovalo systémové nedostatky řízení ve věci mezinárodní ochrany a přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu v Maďarsku, dosahující dokonce rizika nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie.

[14] Z takto zcela obecné argumentace je evidentní, že krajský soud rezignoval na vlastní právní posouzení rozhodných skutečností a odůvodnění napadeného rozsudku vystavěl na pouhém zopakování argumentů uváděných v žalobou napadeném rozhodnutí žalovaným. Krajský soud nevypořádal podstatu žalobní argumentace, jakkoli byla uplatněna dostatečně konkrétně a nebylo možné ji *a priori* považovat za bezpředmětnou pro věc. Za daného stavu tak není zcela zřejmé, z jakých důvodů považoval krajský soud žalobní argumentaci stěžovatele za lichou, a tudíž je nutno konstatovat nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku (obdobně viz rozsudky tohoto soudu ze dne 28. 11. 2016, č. j. 8 Azs 212/2016 – 32, či ze dne 9. 11. 2016, č. j. 1 Azs 246/2016 – 27).

[15] Pro úplnost je vhodné dodat, že soudu principiálně nic nebrání v tom, aby si v případě, kdy shledá odůvodnění napadeného správního rozhodnutí jako věcně správné a přiléhavé, tuto argumentaci osvojil a v podrobnostech na odůvodnění (jeho část) odkázal (k tomu viz například rozsudek tohoto soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2015-130). Takový postup však v projednávané věci nebyl možný. Zdejší soud již například v rozsudku ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Azs 248/2014 – 27, judikoval, že je nezbytné, aby se správní orgán vždy zabýval aktuální situací v zemi, do níž má být cizinec předán, a výslovně se vyjádřil k otázce realizovatelnosti předání z hlediska čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III. Tato úvaha musí být obsažena v každém rozhodnutí o přemístění žadatele, bez ohledu na to, do jaké země má být žadatel přemístěn. Na žalovaném tedy bylo řádně posoudit, zda i v případě Maďarska neexistují závažné důvody se domnívat, že zde dochází k systémovým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení, respektive podmínky přijetí žadatelů o mezinárodní ochranu, které by vedly k riziku nelidského nebo ponižujícího zacházení se stěžovatelem v důsledku jeho přemístění do Maďarska, jakožto země jinak příslušné k vyřízení jeho žádosti. Žalovaný posouzení dané otázky neopominul, ve svých úvahách nicméně ustal v rovině obecného konstatování o povinnosti Maďarska objektivně, nestranně a v souladu se základními zárukami a zásadami azylového práva, posoudit žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany, vyplývající z členství Maďarska v Evropské unii a vázanosti nařízením Dublin III; zmínil též neexistenci závazného rozhodnutí pro členské státy Evropské unie či Rady Evropy, které by jednoznačně deklarovalo systémové nedostatky řízení ve věci mezinárodní ochrany a přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu v Maďarsku, dosahující rizika nelidského či ponižujícího zacházení. Rozhodnutí žalovaného tedy není nepřezkoumatelné, nicméně za situace, kdy stěžovatel proti těmto

závěrům postavil v žalobě konkrétní argumentaci, která závěry žalovaného zpochybnila, neměl krajský soud jinou možnost, než udržitelnost argumentace žalovaného zhodnotit ve světle argumentů uvedených v žalobě.

[16] Nejvyšší správní soud považuje za vhodné dále uvést, že v době rozhodování krajského soudu byla problematičnost situace žadatelů o mezinárodní ochranu v Maďarsku všeobecně známou skutečností; nevládní organizace a Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky poukazovaly na konkrétní skutečnosti, které mohly nasvědčovat existenci závažných systémových nedostatků maďarské azylové praxe (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 9. 2016, č. j. 9 Azs 98/2016 – 45). Tato zjištění, v kontextu obdobného vypořádání realizovatelnosti předání stěžovatele ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III krajskými soudy, jako je tomu v dané věci, pak zdejší soud vedly k rušení rozsudků krajských soudů, neboť zdejší soud poukázal na řadu konkrétních indicií maďarského azylového řízení a uplatňované praxe, které by za určitých okolností mohly představovat systémové nedostatky azylového systému ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce citovaného nařízení (viz například rozsudky ze dne 12. 9. 2016, č. j. 5 Azs 195/2016 – 22, ze dne 9. 11. 2016, č. j. 1 Azs 246/2016-27, či ze dne 28. 11. 2016, č. j. 8 Azs 212/2016-32). V prvně zmiňovaném rozsudku pak Nejvyšší správní soud výslovně konstatoval, že „*[v]zhledem k tomu, že k podstatným změnám v maďarském azylovém systému došlo již s účinností od 1. 8. 2015, lze stěží akceptovat závěry žalovaného vycházející z premisy, že Maďarsko lze považovat za bezpečnou zemi, v níž bude žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany náležitě posouzena*“, přičemž „*již v době vydání rozhodnutí žalovaného bylo možno shledat závažné nedostatky maďarského azylového systému ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III.*“

[17] S ohledem na konstatovanou důvodnost kasační stížnosti Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo, než rozsudek Krajského soudu v Ostravě pro nepřezkoumatelnost zrušit (§ 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s.).

[18] V průběhu dalšího řízení si krajský soud opatří informace o aktuálním stavu maďarského azylového systému, a to v rozsahu umožňujícím posoudit, zda netrpí natolik závažnými deficity, které by vylučovaly primární příslušnost Maďarska k vyřízení žádosti o mezinárodní ochranu stěžovatele, ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III. Na základě takto doplněného skutkového stavu pak ve věci opětovně rozhodne. Tento právní názor je pro krajský soud závazný (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[19] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. května 2018

pokračování

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu